

áll a zsidó vallástól. A zsidó vallás étkezési szabályai, a zsidó vallás istenfogalmának teljesen barbárellenes átszellemítése inkább megengedi annak a hiedelmét, hogy Goethe ezüst kanalakat lopott, mint azt, hogy Zebaoth gyermekvért kíván. Viszont a náci nem volnának náci, ha nem értenének az igazság kicsavarásához és nem volnának hiénák, ha nem ásnák ki a hullát. Boszorkányok és zsidók, zsidók boszorkányok helyett, „a zsidók gyilkos népe“ a bárányok náci országában — ez a tulajdonképpeni maradandó jóindulat-tartalma a „német forradalomnak“. Ez a „német forradalom“ a legvéresebben beigazolta azt, amit Marx a Hegel-féle jogfilozófia bírálatának előszavában megjegyyez: „Igen, a német történelem olyan mozgalommal büszkélkedik, amit a történelem egén egy nép sem vitt véghez, sem utánozni nem fog. Mi ugyanis osztoztunk a modern népek restaurációiban, anélkül, hogy részünk lett volna azok forradalmaiban... Mi, pásztorainkkal az élen, mindig csak egy alkalommal leledzünk a szabadság társadalmában — a temetése napján.“ Azóta szinte száz év mult el. A nemzeti szocializmus még mindig temet, mindenféle a sötétben, mindenféle piszkos gödrök közt, mindenütt a beomló házak, a beomlott tudatok hasadécai közt. Németországnak már nincsenek középkori lovagjai és szentjei, a holdsütötte varázslatos éjből már csak a pogrom maradt.

HEINRICH HEINE: NÉMETORSZÁG

Atköltötte: FALUDY GYÖRGY (Budapest)

AACHEN

Elindultunk: s a régi chanson
füttyült az ócska chaise után,
víg szél támadt, mint a Provan-

szon,
s így érkezett a dilizsanszom
Aachenbe szerda délután.

S mert Aachen túl van már a
Maason:
titkosrendőrben nincs hiány,
porosz sas pislog minden házon,
s a passzus sem garancia,
mert Danton minden francia.

S a német nép maradt a régi,
még délibáb-egekre vár,
a sört még mindig pintre méri,
és este egyletekbe jár,
de Voltairét elfeledte már.

S a német nép még mindig álmos,
és zsarnokokról álmodik,
és így sétáltam én a sáros,

és olvadt hótól sárga város
uccáin aznap alkonyig.

Aztán az új bástyára másztam,
mely Verdun várával vetekszik,
s a régi dómot néztem estig,
hol bronzból vert zöld szarkó-
fágban
Nagy Károly császár halva
fekszik.

S mikor sötét lett, este hétre
a várórség jött térzenére,
s amint a tambúr arra lejtett,
eszembe ötlött elfelejtett
gyermekkorom sok száz emléke.

Ezek a régi, foltozott
ruhájú, szürke zsoldosok,
gallérjuk most is vérveres,
„a franciák gaz vére ez“ —
dalolta Körner egyszer.

Igy láttam őket rossz zenére
vonulni máma negyven éve,
s gallérjuk róten ragyogott,
és azt ígérték: láncra fűzik
a korzikai hadnagyot.

Szabadság nekik sohse kellett,
csak mentek így a rossz zenére,
hogy Austerlitz és Jéna mellett
egyik se lássa köztük élve
a korzikai hadnagyot.

S bár nem divat már a paróka,
a régi dal, a régi nóta
nem változott azóta még:
sok a Cézár, kevés a Brutus,
s maradt, mi volt, a szolganép.

Mind régi-régi emberek,
s felismerek, ha elmegyek
mellettük, egy-egy vén tanárt,
ki gyakran korholt engemet,
Heinrich Heinét, a charlatánt...

S parkokban, uccán, tereken
oly büszkén és oly mereven
járkálnak, mint a gyertyaszál,
hogy azt hinnéd: mind elnyelik
a botot, mellyel elverik.

S amint a sok kis bajszot
fejemre égi fény derült:
e bajszot copfnak hívták régen,
s hátul lógott, míg a tarkóról
a germán orr alá került.

S mint középkori lovagok
ügettek el a lovasok
az új egyenruhában,
sisakjuk fénylett, mint a hold
csillámló bronzcsúcsával.

KÖLN

Kocsim továbbindult s a három
kis lóra ólmos hó szakadt,
sárgás köd ült a szemhatáron
és szombat este a batárom
megállt a kölni dóm alatt.

Ez mind úgy emlékeztetett
az elmúlt, szép korokra,
midőn a nép még nem tudott
olvasni, s egy Junker jutott
harmincezer poroszra.

Midőn még állt a hűbér,
s a költők várról-varra
bolyongtak olcsó rimmel,
s szívükben ült a hűség,
és farukon a cimer.

Ez mind úgy emlékeztetett
a kölni máglyafüstre,
midőn a lovag csókért
epedt el és a hóhér
tudóst főzött az üstbe.

Midőn nem voltak kertek,
fürdők, kanálisok,
esténként zsidót vertek,
és könyveket tüzeltek
a kardinálisok.

Midőn a szörnyű terhet
a nép lihegve húzta...
mondom: valóban tetszett
a csákó, és a csákó
magas, csillámló csúcsa...

De ha zivatar jönne, mégis
féllek, hogy e romantikus
sisak hegyének bronz
az ég modern villámain
a fejetekre vonzza...

S végül, bevallom, attól féllek,
hogy e középkori sisak
nehéz, nagyon nehéz lesz néktek,
ha futni kell, mint futni kellett
Austerlitz, Wagram, Jéna
mellett...

A töltések mögött sötéten
egy hű barát: a Rajna folyt,
és én egy kis kocsmába tértem,
a sós sonkára inni kértem
néhány csepp sárga rajnabort.

A rajnabor a zöld pohárból
még mindig édes és fanyar,
s hogy már fejembe szállt a
fülembe egy kopott románcot
játsozott az álmos zenekar.

S míg a dobot unottan verték,
reámismert egy korcsmavendég,
s ekkor, nevemnek hallatára
a zene dübörögve gyujtott
rá a Marseillaise dallamára.

A polgárnép fellelkesülve
figyelt s a többi hallgatók,
spiclik, spionok, talpnyalók,
szolgák, kémek, zsaruk füttyülve
kisérték mind az indulót:

a lúz elfogta valamennyit,
s a nedves, álmos német őszben,
sörkancsók közt a korcsmagózb
daloltak, míg vén este lett,
vad, forradalmi verseket.

Csak énrám nem ragadt a
e forradalmi szalmalángot
küsmertem már régesrég,
— s a bortócsát az asztal lapjána
porosz sassá mázoltam szét.

Mert tudom már vagy harminc
hogy, míg hátán kancsuka
s fejére Junker-csizma lép:
egy-két nótát a szabadságról
szívesen hall a szolganép.

S a nóta közben elfelejti,
hogy a gyomra miért korog,
boldog mosollyal tér az ágyba,
és másnap reggel már nem fáj a
korbács, a rablánc s a robot.

A férfiak csupán szájukkal
jutottak itt a Marseillaise-ig,

s templomba járnak még a
hölgyek,
nyugodjunk meg, hogy még az
égig
soká nőnek a német tölgyek...

S midőn a hold fehér ködöt
kevert a gót tetők fölött,
én már magamban jártam
az omló, vén falak között
az alvó kölni várban.

A füstös, korhadt házakon
ott ült a régi átok,
hirdetve, hogy itt járták
a középkor kánkánját
a fekete barátok.

hogy Luthert egykor itt nevelték,
és Reuchlinnak itt készítették
Hochstraatenék a máglyasírt,
s hogy a sötét urak itt éltek,
akikről Ulrich Hutten írt.

Itt ástak a trágyából
ki rég rohadt eszméket,
s a sárga piactéren
itt pörkölték az embert
szeretet nevében.

S a sötét urak ma is élnek,
s szemükben ég a gyűlölet: —
éve, látom megint égni a máglyát,
s tudom, hamvadt tüzéből jáklyát
táncol, gyujt még a régi örület...

S miközben így beszéltem
magamban részeg fejjel,
az uccákon híls tejjel
ömlött a hold fehéren, —
s aztán a dómhoz értem.*

Vagy ötszáz éve épült
e szörnyű katedrális,
hogy egy virágvasárnap
első követ letette
Konrád, a kardinális, —

*Heine idejében a kölni dóm építkezésével még nem készültek el.

ki akkor halkán sugta
a kis, bigott köveknek
s az ultramontán mésznek:
„Jól tartsatok! Ti lesztek
itt börtöne az észnek!”

Ekkor volt, hogy „megállj”-t
kiáltott
Wittenbergából egy barát, —
azóta sem készült a dóm el,
és most is még csonkán mereszt
az éjszakába négy falát.

Nem készült el, s toronytalan
testét zsákmányként adja
viharnak és esőnek, —
s ez jó: mert így szimbóluma
a protestáns erőnek.

S ha mégis kész lesz egy napon
és száz keresztet raknak
aranyból cifra tetejére,
varjak és baglyak örömére,
kik ó tornyokban laknak:

nem lesz sokáig dóm e dóm,
jósoljuk meg előre:
gyors lábón jár e század

s egy szép napon kórházat
csinálnak majd belőle...

Mit? kórház lesz majd —
kérted —
Köln legszebb templomából?
Úgy mond meg nekünk, hogy
hová
tegyük akkor a három szent
királyt a dómkriptából?

Mit kerteljünk sokáig?
Bevallom ime nyíltan,
hogy mi a kérdés nyitja:
fenn Sankt Lambertus tornyán
lóg három vaskalitka.

A holtak már mind csendesek,
és keveset kívánnak, —
húzzátok őket fel, jó hely
lesz odafenn a három
napkeleti királynak...

S ha egyet a három közül
nem lelnétek meg akkor:
ne bánjátok, s keressetek
a keleti király helyett
egy királyt napnyugatról...

(Folytatjuk)

A TOTÁLIS ÁLLAM ÉS AZ ÉRDEKKÉPVISELETI RENDSZER

Irta: JESZENSZKY ERIK (Budapest)

Az eredeti tőkefelhalmozásnak, a tőkés termelés kialakulásának történeti korszakában a feltörő polgárság mindennapi gazdasági életében is rá van még utalva az államhatalomra, a társadalom összpontosított és szervezett hatalmára és az állami erőapparátust igénybe is veszi, hogy a hűbéri termelőmódnak tőkés termelőmóddá való átváltozását meggyorsítsa. A parasztságnak a földből való kisajátítása, a földjeikről elűzött parasztoknak a bérmunka igájába való beletörése, a munkaidő meghosszabbítása, a munkabér leszorítása és az eredeti tőkefelhalmozás egyéb módszerei: a gyarmati rendszer, az államadósságok rendszere, a modern adórendszer, az iparvédelem rendszere — valamennyien az államnak a gazdasági életbe való erőszakos beavatkozásán alapulnak s a feloszló hűbéri termelőviszonyoknak a tőkés termelőviszonyokba való minél gyorsabb átalakulását szolgálják. A gazdasági rend átalakulását azonban csak az abszolút, mindenható állam gyorsíthatja